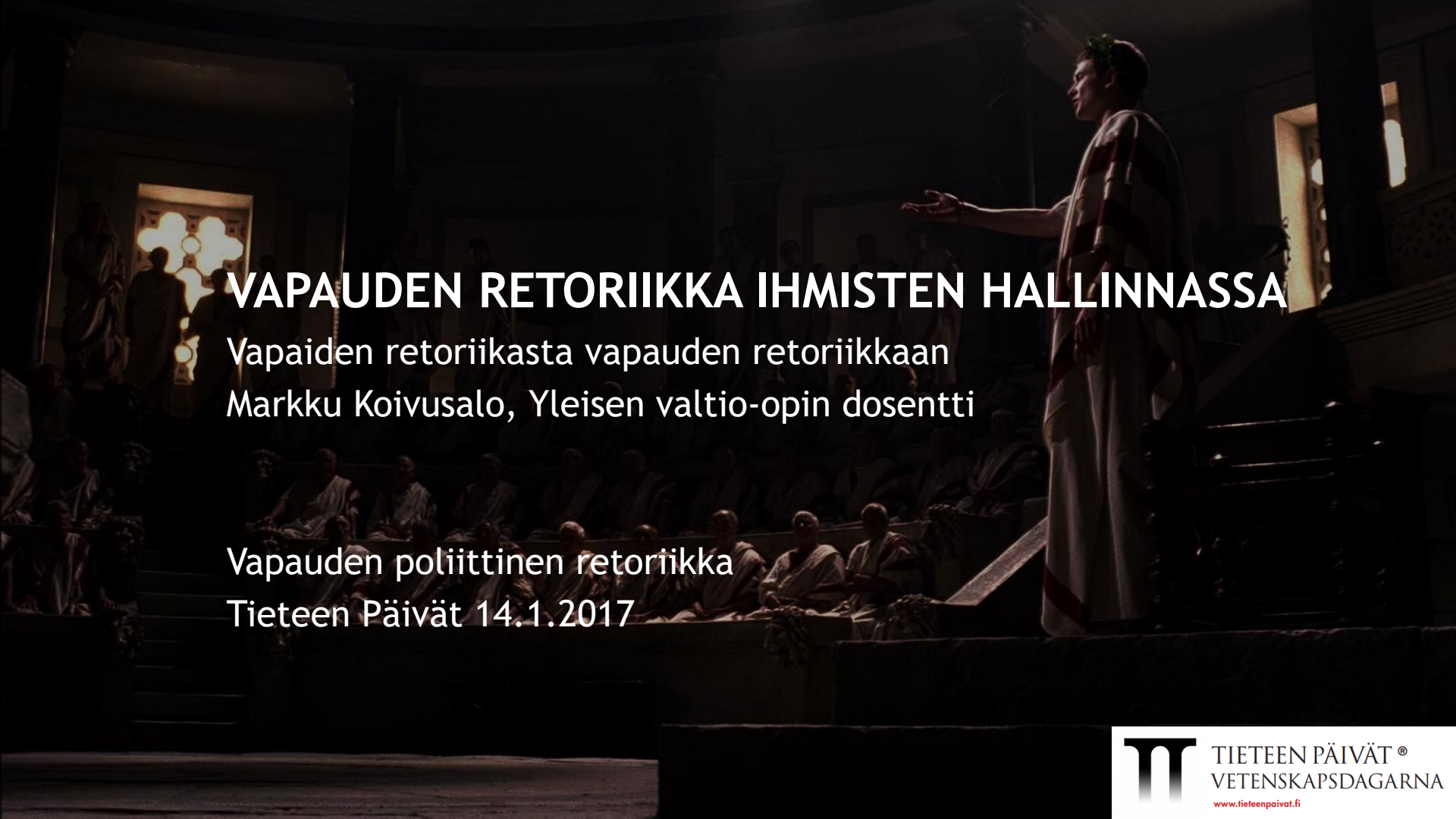

VAPAUDEN RETORIikka IHMISTEN HALLINNASSA

Vapaiden retoriikasta vapauden retoriikkaan
Markku Koivusalo, Yleisen valtio-opin dosentti

Vapauden poliittinen retoriikka
Tieteen Päivät 14.1.2017

TIETEEN PÄIVÄT®
VETENSKAPSDAGARNA

www.tieteenpaivat.fi

KLASSINEN POLITIIKKA = RETORIIKKA

- Puhetaito / sanalla vaikuttamisen taito
- Puhujan luonne (êthos), tunne (pathos) ja argumentti (logos)
- Vapaiden retoriikka = länsimaisen politiikka alku
- Vapaiden miesten hallinta

VAPAIKEN SUOSTUTTELU (ΠΕΙΘΩ) ≠ VÄKIVALTA (ΒΙΑ)

Vapaat valtiaat

*"Jos tuli vastaan valtias ken tai muu jalosynty,
hilliten rientoa tuon sanat mieltävät kohta hän virkkoi:
"Voi, mik' on mieles? Et säikkyä saa kuin pelkuri rahvas,
siispä nyt istuos itse ja muitten istua käske!"*

Komennettava rahvas

*"Vaan kenen kirkuvasuita hän kansanmiehiä keksi,
valtikan varrell' iski ja huus sanat ankarat hälle:
"Houkkio, seis, pysy paikoillas sekä kuuntele muita
kunnokkaampia, itse jok' oot epäkelpo ja kehno,
tyhjänmaksava mies, oli ottelu tai pito neuvon.
Eipä nyt oltane valtoja vain toki kaikki akhaijit."*

THERSITES, KANSAN (DEMOS) ÄÄNI ILMAN VAPAAN SANAN VALTAA (KRATOS)

Vain yhä Thersites, suunpieksäjä suunnaton, kirkui, tarkkana taitona joll' oli rietas, riihaton suulaus.

Suotta ja syytt' yhä kiisteli hän kera valtiahitten, jos mitä keksi, jot' arveli vain muka muitten akhaijein nauravan.

Hän rumin mies oli Troian luo tulijoista, kumpurajalka ja nilkku, ja kumpikin kyttyräolka painunut rintaan päin; pujo pää ylihuippuna viistoon suippeni, kasvoi peittona sen hiushaituva harva.

Yli inhosi häntä Akhilleus ynnä Odysseus, heitä herjasi näät yhä.

*Thersites, ikilörppö, jos onkin sull' iso ääni, vaikene, kiistelemään mikä kanss' olet valtiahitten!
vaan kadesuulla sa soimaat.*

mieskokouksest' iskuin pois häpeällisin häädä.

Virkki ja valtikan nosti, sen varrell' iski jo selkään. Kyykertyi heti koukkuun mies, vedet kumpusi silmiin.

Homeros: Ilias. Toinen laulu: Väen koettelu, 180-205. Suom. Otto Manninen

Shakespeare: Troilus and Cressida (2008, Cheek By Jowl)

POLITIIKAN TAITO = RETORIikka = VAPAIDEN KASVATUS KAUNOPUHEISEEN OIKEUTEEN

”Olen siis ottanut tehtäväksi täydellisen puhujan kasvattamisen. Vain hyveellinen mies voi olla sellainen, joten häneltä edellytetään paitsi loistavaa puhetaito myös kaikki luonteen hyveitä.

Sillä en suostu myöntämään, että kunnallisen ja rehellisen elämän periaatteet olisivat yksinomaan filosofian alaa.

Jos mies on todellinen valtiomies ja pätevä niin julkisten kuin yksityistenkin asioiden hoidossa ja kykenee neuvoillaan ohjaamaan kaupunkoja, rakentamaan yhteiskunnan ja kehittämään sitä oikeuden päätöksillä on hän taatusti juuri puhuja”

Marcus Fabius Quintilianus: Puhujan kasvatus

VAPAAUS JOHTAA KANSAA - LA LIBERTÉ GUIDANT LE PEUPLE

- Vallankumouksen retoriikka
- Vapaiden retoriikasta vapautumisen retoriikkaan
 - Herrojen vapaudesta orjien vapauttamiseen
- Vapaus (liberalismi)
- Veljeys (nationalismi)
- Tasa-arvo (sosialismi)
- Elinkeinojen vapaus
- Kansojen vapaus
- Työn orjien vapaus

Eugène Delacroix: La Liberté guidant le peuple 1830

VAPAUDEN HALLINNAN TEKNIIKAT

- Jäljellä vain teknologinen vallankumous
- Vapaiden yksilöiden hallinnan retoriikka (herra ilman orjaa, orja ilman herraa)
- Ei pakkovaltaa vaan yksilöiden vapauden hallintaa
- Johtamisen / ohjaamisen retoriikka
- Elämän hallinnan retoriikka
- Thersitestä ei enää lyödä kepillä. Hänet pitää saada käyttämään tuottavasti yksilöllistä vapauttaan

TOIMINNAN VAPAUS

- Klassinen vapauden retoriikka
- Kehotus toimintaan

TAHDON VAPAAUS

- Moderni kansa ei toimi, se tahtoo
- Thersiteksen tahto yhteistahtona
- Mitä jos yksi Thersites ei tahdokaan?

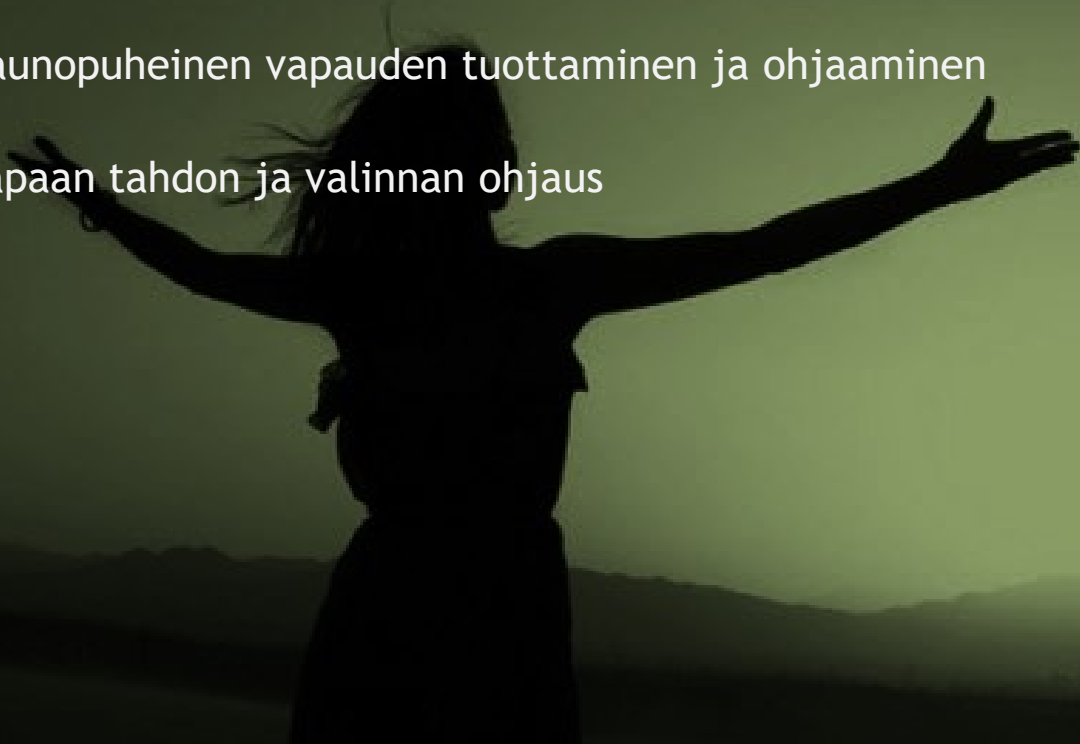
MODERNI VALINNAN VAPAAUS

- Moderni kansa ei toimi, se valitsee
- Kuluttaja-kansalaisen vapaus
- Vapaus valita annetuista vaihtoehtoista
- Thersiteksen oma vapaa valinta
- Mitä Thersites valitsee?

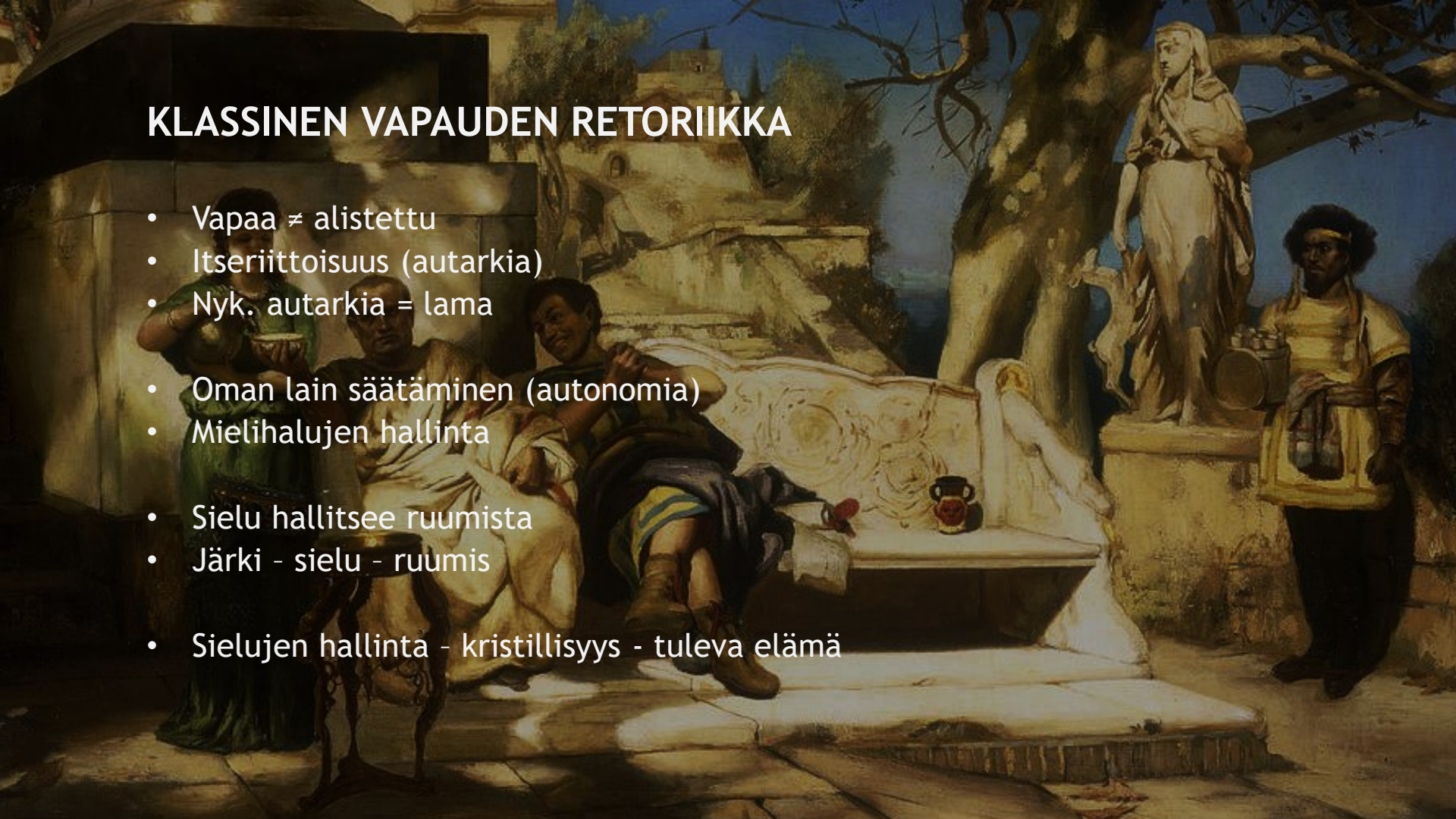
UUSI VAPAUDEN POLIITTINEN RETORIikka

- Ei paradoksaalinen käsky: Ole vapaa!
- Kaunopuheinen vapauden tuottaminen ja ohjaaminen
- Vapaan tahdon ja valinnan ohjaus

KLASSINEN VAPAUDEN RETORIIKKA

- Vapaa $\neq$ alistettu
- Itseriittoisuus (autarkia)
- Nyk. autarkia = lama
- Oman lain säätäminen (autonomia)
- Mielihalujen hallinta
- Sielu hallitsee ruumista
- Järki - sielu - ruumis
- Sielujen hallinta - kristillisuus - tuleva elämä

MODERNI VAPAUDEN HALLINTA, INTRESSIEN LASKELMOINTI

- Vapauden subjekti = intressi
- Ihmisillä ei kuolematonta sielua vaan intressejä
- Vapaus toteuttaa intressejään
- Järki = intressien laskelmointi
- Intressien hallinnointi, laskelmointi
- Vapauden (intressien) riskihallinta
- Vapauden retoriikka talouspuheena

*THE SITEKSESTÄ
TULEE
HOMO
OECONOMICUS*

MARKKINAT = INTRESSIEN VÄLITYS

- Intressien hallitsemisen kehikkona
- Intressien kysynnän ja tarjonnan säätely
- Aivan kuin (Als Ob) filosofia - Pragmaattinen fiktio
- Markkinat vapauden virtojen hallinnointina
 - Finanssimarkkinat, työmarkkinat, kulttuurimarkkinat, terveydenhoidon markkinat, huumemarkkinat, pakolaismarkkinat (ihmismarkkinat), terveydenhoidon markkinat, taidemarkkinat, tiedon markkinat, koulutuksen markkinat jne. jne.
 - Tieteen markkinat

VAPAUDEN JA VÄLTÄMÄTTÖMYYDEN RETORIikka

- Vapaat intressit ↔ kohtalon valta
- Adam Smithin stoalainen lempeän yhdistävä kaitselmus
- Schumpeterin kilpailumarkkinoiden luomisen ja tuhon syklissä tanssiva Siva
- Uutta luovat markkinat, innovaatio
- Myös vanha testamentillinen tuomio ja rankaisu

FINANSSIKRIISIN ILMESTYSKIRJAT

- Ja kaiken alla Thersiteksen hauras ruumis

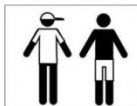
THERSITEKSEN YKSILÖLLISEN VAPAUDEN HALLINTA

- Intressipolkujen ohjaus
- Rationaalista toimia tietyllä tavalla annetussa ympäristössä
- Toimintaympäristöjen luominen
- Elämän pelisuunnittelu

THE GAME OF LIFE

1. LOGIN

2. CHOOSE YOUR CHARACTER

3. PLAY THE FIRST LEVEL

4. BEAT THE FIRST LEVEL

5. START LEVEL TWO

6. BEAT YOUR BOSSES

7. BEAT YOUR BOSSES' BOSS

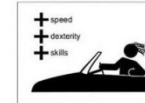
8. JOIN A PARTY

9. FIGHT THE BOSS-DAD-OF-THE-GIRL-ON-YOUR-PARTY

10. DEFEND YOUR REALM EVERY MONTH

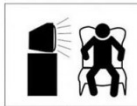
11. LEVEL UP

12. BEAT LEVEL TWO

13. BE SOMEONE ELSE'S BOSS

14. SIT ON YOUR THRONE

15. BEAT THE GAME

16. WATCH YOUR OWN CREDITS IN THE END

KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

TIPPUNUT THERSITES

- Vapauden palautus lähtöruutuun